

Keuhkoputken laajentumat (bronkiektasiat)

Lääkärikirja Duodecim

1.6.2022

Keuhkosairauksien erikoislääkäri Eija-Riitta Salomaa

- Yleistä
- Keuhkoputken laajentumien syyt
- Keuhkoputken laajentumien oireet
- Keuhkoputken laajentumien toteaminen
- Keuhkoputken laajentumien hoito
- Keuhkoputken laajentumien ehkäisy
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Yleisin oire on pitkälinen yskä ja limaneritys. Joskus ysköksissä voi olla verta. Potilaalla voi olla myös toistuvia keuhkokuumeita tai keuhkoputkentulehduksia.
- Diagnoosi tehdään ohutleiketietokonekerroskuvauksella.
- Hoidossa tärkeintä on keuhkotulehdusten tehokas hoito ja keuhkoputkissa olevan liman tyhjennys omatoimisesti.

Yleistä

Bronkiektasioilla tarkoitetaan keuhkoputkien pysyvää laajenemista ja keuhkoputken seinämien sekä niitä ympäröivien rakenteiden kroonista tulehdusta.

Keuhkoputken laajentumien syyt

Taustalla voi olla keuhkoinfektio, krooninen keuhkosairaus, kuten astma tai keuhkohtaumatauti, värekarvojen toimintahäiriö, immuunivajavuus tai synnynnäinen rakenteellinen muutos. Myös sidekudossairauksia (esim. nivelreuma tai selkärankareuma) ja tulehduksellisia suolistosairauksia sairastavilla on lisääntynyt alttius saada keuhkoputkien laajentumat.

Lapsuudessa ja aikuisiässä sairastetut keuhkotulehdukset, kuten keuhkokuume, tuberkuloosi tai hinkuyskä, voivat johtaa keuhkoputkien seinämien heikentymiseen ja keuhkoputkien laajentumiseen. Tupakointiin liittyvä pitkälinen keuhkoputkentulehdus saattaa myös aiheuttaa laajentumia.

Noin puolella potilaista ei löydetä mitään syytä keuhkoputken laajentumiselle.

Keuhkoputken laajentumien oireet

Keuhkoputken laajentumiin kertyy limaa, mikä ylläpitää tulehdusta. Yleisin oire on pitkälinen yskä ja limaneritys. Joskus ysköksissä voi olla verta.

Keuhkoputkien laajentumisissa kytevä infektio aiheuttaa toistuvia keuhkoputkentulehduksia tai keuhkokuumeita.

Keuhkoputken laajentumien toteaminen

Tavallisella keuhkojen röntgenkuvalla (thorax-kuvalla) sairautta ei voida luotettavasti todeta. Sen sijaan ohutleiketietokonekerroskuvauksella keuhkoputken laajentumat

näkyvät selvästi. Verikokeista ei ole hyötyä keuhkoputken laajentumien toteamisessa, mutta tulehduskokeet CRP ja lasko auttavat tulehdusten pahenemisvaiheiden havaitsemisessa.

Verikokein selvitetään mahdollisia syitä sairaudelle. Yskösnäytteestä voidaan toteamis- ja pahenemisvaiheissa ja kontrollikäynneillä etsiä bakteereita, myös tuberkuloosibakteeria, sekä sieniä. Uuden veriyskän selvittelyssä tehdään usein keuhkoputkien tähystys.

Keuhkoputken laajentumien hoito

Tupakoivilla sauhuttelun lopettaminen on tärkeää. Tulehdusvaiheita hoidetaan antibiooteilla. Usein tarvitaan tavallista pidempi, muutaman viikon yhtäjaksoinen hoitokuuri. Kaikki potilaat saavat fysioterapeutin ohjausta apuvälineiden käytöstä ja hengitysmenetelmistä. Tulehdusten hoidon ohella tärkeää on saada keuhkoputkissa oleva lima tyhjennetyksi päivittäin. [Pulloon puhallus](#) eli vesi-PEP on yksinkertainen tapa parantaa liman nousua. Keuhkoputkia tyhjentävä asentohoito ja hengästymiseen saakka tapahtuva liikunta saattavat auttaa liman poistamisessa laajentuneista keuhkoputkista. Joskus käytetään liman koostumukseen edullisesti vaikuttavia lääkkeitä. Näyttö niiden hyödyistä on vähäinen.

Jos liman määrässä tai koostumuksessa tapahtuu selkeästi muutoksia sekä myös kuumeisen tulehduksen yhteydessä kannattaa hakeutua lääkäriin. Myös verentulo keuhkoputkista (jos kyseessä on uusi oire) on aihe lääkärin tutkimuksiin.

Aikaisempina vuosikymmeninä vaikeita keuhkoputken laajentumia hoidettiin leikkauksilla, joissa poistettiin pahimmin sairastunut osa keuhkoa. Nykyään leikkausta tarvitaan hyvin harvoin. Tulehdusvaiheiden tehokkaalla hoidolla potilaiden keuhkoputken laajentumat eivät juuri vaikuta elinikään.

Influenssa- ja keuhkokuumerokotteet ovat suositeltavia. Jos antibioottihoitoa vaativia tulehdusvaiheita on usein, voidaan harkita pitkäaikaista antibioottihoitoa joko tabletteina tai hengitettävässä muodossa.

Keuhkoputken laajentumien ehkäisy

Tupakoinnin lopettaminen todennäköisesti vähentää vaaraa sairastua keuhkoputken laajentumiin, mutta aihetta ei ole tutkittu riittävästi.

Aiemmat kirjoittajat: Sisätautien erikoislääkäri Pertti Mustajoki

Artikkelin tunnus: dlk01047 (004.016)

© 2022 Kustannus Oy Duodecim